

Február 3. – A magyar rejtvényfejtők napja

Sajtóháttéranyag

„A keresztrejtvény a szivar és a whisky mellett az unalom legnagyobb ellensége...
Aki nem találja meg az élet boldogságát, annak ezek a fehér-fekete kockák menedéket kínálnak.” (Winston Churchill)

„A rejtvény és a költemény, ha nem is egy anyaméh gyermekei, de ugyancsak közeli vérrokonok...
A rejtvényfejtők tán maguk sem sejtik, hogy midőn valamit kitalálnak,
azt a szellemi gyönyört próbálgatják, mint amikor a költők valamire rátalálnak.” (Illyés Gyula)

A keresztrejtvény története

A *legenda szerint* egy fokvárosi fegyenc volt az, aki egy helyi lapnak felajánlotta „kereszt szó-fejtőjét”. Victor Orville angol földbirtokos közlekedési kihágás miatt töltötte büntetését a fokvárosi börtönben. Ott, a cella falán az ablakrácsokon keresztül beszűrődő fény által kirajzolt árnyábrát töltötte ki önmaga szórákoztatására. Ugyan vélhetően ez csak egy városi legenda, de tudvalevő, hogy városi legendák csak fontos, sokakat érdeklő dolgokról születnek – márpedig a keresztrejtvény milliók kedvence.

A ma ismert keresztrejtvény ősenek, *a világ első keresztrejtvényének* tartott fejtörő 1913. december 21-én jelent meg a The New York Sunday World című amerikai újságban. Készítője a lap egyik újságírója, Arthur Wynne, aki jelentős változást hozott a rejtvénykészítés történetében. Wynne olyan „gyémántkristály” alakú ábrát szerkesztett, amelyben már függőlegesen és vízszintesen is más-más szót lehetett megfejteni. Ezt követően egyre több, az olvasók által készített rejtvény érkezett a szerkesztőhöz, aki ezekből válogatva már állandó rovattá tudta tenni a keresztrejtvényt. A nagy népszerűséget jelzi, hogy szinte hónapok alatt újabb típusok és formák jelentek meg.

1924-ben adták ki az első, már több rejtvényt is tartalmazó könyvet, amely rögtön nagy siker lett. Az első kiadás egy nap alatt elfogyott. Innen már megállíthatatlan volt a keresztrejtvény sikere. Európában az első rejtvény Angliában látott napvilágot 1924-ben, azonban ezek nehézségi foka már sokkal nagyobb volt, mint az amerikaié: nagyobb ábra, nehezebb meghatározásokkal.

Természetesen nemcsak pártolói voltak a keresztrejtvénynek, hanem ellenzői is. 1925-ben így írt a firenzei Diana d' Atheno lap szerkesztője: „Mindazok a napi- és hetilapok vagy folyóiratok, amelyek keresztrejtvényt közölnek, butítják az embereket. Azon nyomtatványok közül, amelyeket valaha is kiadtak a keresztrejtvények a legbárgyúbbak ...”. Elhamarkodott ítéletét mi sem jelzi jobban, mint a rejtvénykészítés és -fejtés máig töretlen sikere.

Az első magyar keresztrejtvény

Magyarországon 1925. január 22-én jelent meg az első „kereszt szórejtvény”; a Ma Este című hetilap hasábjain – a néhány éve elhunyt – Kristóf Károly tollából. Bár felépítése és nyelvezete nem teljesen felel meg a mai szokásoknak, mégis igen érdekes történeti kuriózum. A kereszt szórejtvény mellett a nyeremény is nagyon újszerű volt. Az akkoriban divatos lett mahdzsong játékot sorsoltak ki a helyes megfejtők között.

Ezt követően néhány hét múlva szinte minden újságban helyet kapott a népszerű fejtörő. Sikerére jellemző, hogy a kiadók egymást túllécitálva próbáltak minél több olvasót meghódítani: például a Pesti Napló egyik keresztrejtvény-pályázatán a fődíj egy körüti bérház volt. Napjainkban pedig már több mint 100 rejtvényújság közül válogathatnak az újságos standokon az érdeklők, a legismertebb rejtvényújság a Füles 1957. február 3-án, 53 évvel ezelőtt jelent meg először.

Erre a napra emlékezve, 2007-től minden év február 3-án ünnepeljük a Magyar rejtvényfejtők napját.

Az első rejtvényfejtő-versenyek

Magyarországon 1968-ban, Pécsen alakult meg az első rejtvényfejtő-klub, ahol előbb „házi versenyeket” rendeztek, majd sor került az első városok közötti versenyre is, Szekszárddal. Később a Füles koordinálásával gombamód szaporodtak a rejtvényfejtő-klubok az ország minden táján, és rendszeresen találkoztak is országos versenyeken az ország legjobb rejtvényfejtői. Az évtizedek során kialakult szabályok szerint különböző kategóriákban (kezdőtől mesterig), illetve egyéni- és csapatfordulókban mérik össze tudásukat a rejtvényfejtők.

1996 óta a Rejtvényfejtők Országos Egyesülete szervezi a hazai rejtvényfejtő-versenyeket. Idén 20 versenyre került sor az ország szinte minden táján: Pécestől Békéscsabáig, Encstől Székesfehérvárig, Szegedtől Balassagyarmatig.

Rejtvényfejtő-világbajnokságok

A különböző országokban működő egyesületek között is felmerült az igény, hogy összemérjék erejük a különböző országok rejtvényfejtői. Hosszas előkészítés után 1992-ben New Yorkban került megrendezésre az 1. Rejtvényfejtő-világbajnokság.

Ezek a versenyeken természetesen nem hagyományos keresztrejtvények a feladványok, hiszen a fair play szellemében csak olyan rejtvények lehetnek a feladványok, amelyek nyelv- és kultúrasemlegesek. Tehát elsősorban logikai, matematikai feladványok. Nagy siker a hazai rejtvénymozgalomnak, hogy **1999 és 2005 után 2011-ben újra Magyarország adhatott otthont a világ legjobb rejtvényfejtőinek.** A Rejtvény-világszövetség tagjaként, a ROE szervezte meg tavaly novemberben Egerben 33 ország részvételével a 6. Sudoku- és a 20. Rejtvényfejtő-világbajnokságot. A világvizsgálaton hazánk hagyományos jól szerepel, négyszer szerzett a magyar csapat bronzérmét, egyéniben pedig egyszer arany- és ezüstérmét. 2007-ben pedig, a Rio de Janeiróban rendezett vb-n jutott a csúcsra **Madarassy Pál, aki a rejtvényfejtés első magyar világbajnoka lett.**